

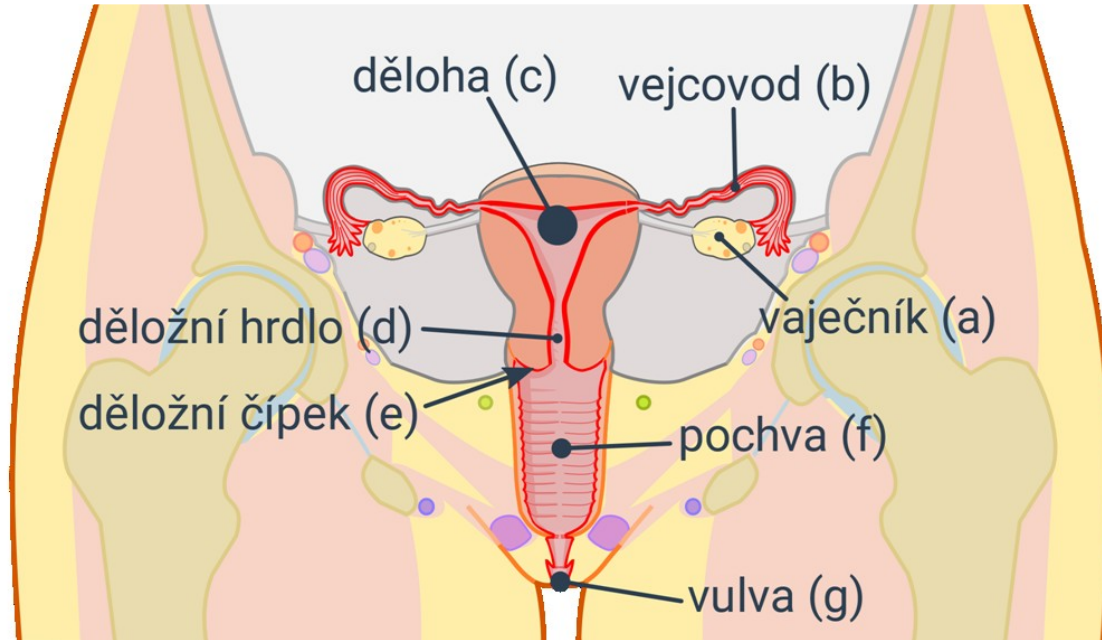

Gynekologie a porodnictví

MUDr. Kristýna Koutná

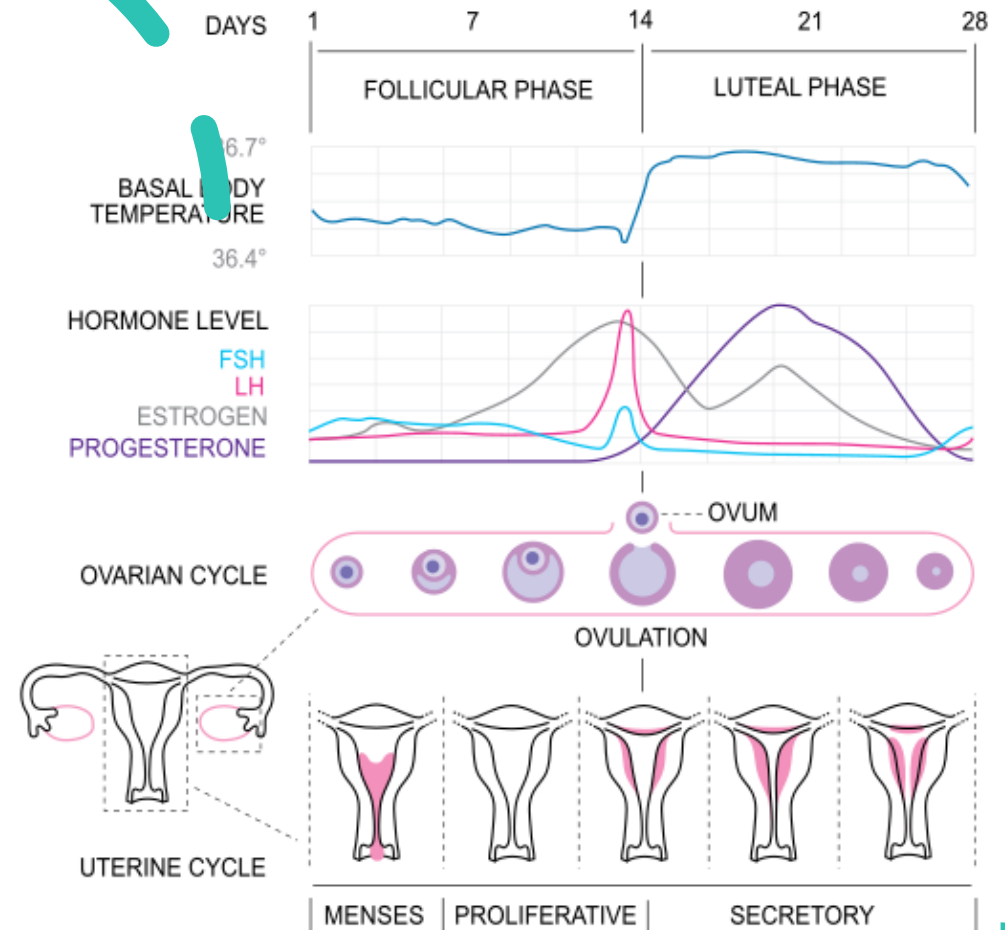
Anatomie ženského pohlavního systému

- **1.1 Anatomie ženského reprodukčního systému**
- **Vnější pohlavní orgány:** vulva (pysky, klitoris, vestibul vaginy).
- **Vnitřní pohlavní orgány:**
 - Vagina – elastická trubice spojující vnější prostředí s dělohou.
 - Děloha – svalový orgán, rozdělen na:
 - **Cervix (děložní hrdlo)** – význam pro diagnostiku a sledování porodu.
 - **Corpus (tělo děložní)** – místo implantace oplodněného vajíčka.
 - Vaječníky – produkce vajíček a hormonů (estrogen, progesteron).
 - Vejcovody – transport vajíčka z vaječníku do dělohy.

Fyziologie menstruačního cyklu

- **Hormony a jejich role:**
- Hypotalamo-hypofyzární osa (GnRH, FSH, LH).
- Role estrogenů a progesteronu.
- **Fáze menstruačního cyklu:**
- Folikulární fáze – zrání vajíčka, tvorba sliznice.
- Ovulace – uvolnění vajíčka (střední fáze cyklu).
- Luteální fáze – příprava na těhotenství, aktivita žlutého tělíska.
- Menstruace – odlučování děložní sliznice při nepřítomnosti těhotenství.

Nejčastější gynekologické problémy

Infekce:

Vaginitida:

- Svědění, pálení nebo bolest v oblasti vaginy.
- Změny vaginálního výtoku:
 - **Bakteriální vaginóza** – rybí zápach, šedavý výtok.
 - **Mykotická infekce** – bílý, hrudkovitý výtok („tvarohový“).
 - **Trichomonádová infekce** – žlutozelený pěnivý výtok, nepříjemný zápach.
- Bolest při pohlavním styku (dyspareunie).

- **Pánevní zánětlivé onemocnění (PID):**
- Bolest v podbříšku (většinou bilaterální).
- Horečka, zimnice, únava.
- Abnormální vaginální výtok (hnisavý, zapáchající).
- Bolest při pohlavním styku nebo močení.
- Nepravidelné nebo bolestivé krvácení mimo cyklus.

Poruchy menstruačního cyklu

- **Amenorea (absence menstruace):**

- Primární: Menstruace nezačne do 15 let.
- Sekundární: Zastavení menstruace na více než 3 měsíce (mimo těhotenství).
- Symptomy závislé na příčině (např. návaly horka při hormonální dysfunkci, nadměrné ochlupení při PCOS).

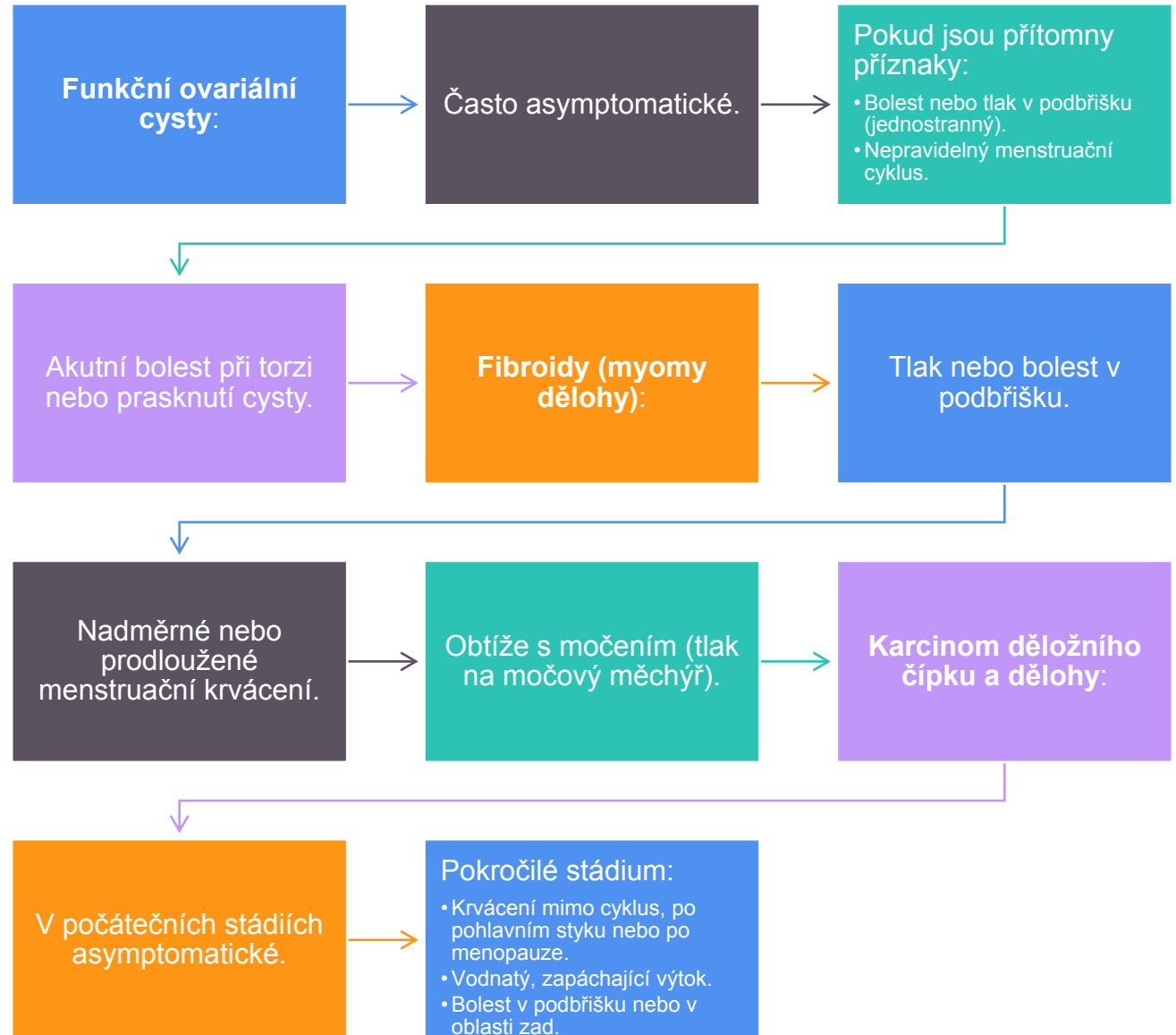
- **Dysmenorea (bolestivá menstruace):**

- Křečovitá bolest v podbřišku, někdy vyzařující do zad a stehů.
- Často doprovázena nevolností, zvracením, průjmem nebo bolestí hlavy.

- **Hypermenorea (nadměrné krvácení):**

- Krvácení trvající déle než 7 dní nebo nadměrná ztráta krve (> 80 ml).
- Únava, anémie (bledost, slabost).
- Krevní sraženiny v menstruační krvi.

Cysty a nádory:

Akutní stavy v gynekologii

Mimoděložní těhotenství

Mimoděložní těhotenství (extrauterinní gravidita)

Definice: Implantace oplodněného vajíčka mimo dělohu, nejčastěji ve vejcovodu.

Symptomy:

- Bolest v podbříšku, obvykle jednostranná.
- Nepravidelné nebo slabé krvácení z rodidel.
- Příznaky ruptury vejcovodu (pokud nastane):
 - Silná bolest, **šokový stav** (hypotenze, tachykardie, bledost).

Diagnostika:

- Ultrazvuk (absence intrauterinního těhotenství).
- Hladiny hCG (neodpovídají normálnímu těhotenství).

Akutní management:

- Stabilizace vitálních funkcí (infuze, oxygenoterapie).
- Chirurgický zákrok nebo medikamentózní léčba (methotrexát).

Akutní pánevní bolest

Akutní pánevní bolest

Možné příčiny:

- Torze ovariální cysty.
- Ruptura ovariální cysty.
- Pánevní zánětlivé onemocnění.

Torze ovariální cysty:

- Náhlá, silná bolest v podbřišku, často jednostranná.
- Nevolnost, zvracení.
- Diagnostika: Ultrazvuk s Dopplerem (snížený průtok krve).
- Léčba: Chirurgická detorze nebo odstranění cysty.

Ruptura ovariální cysty:

- Náhlá ostrá bolest v podbřišku, může být doprovázena krvácením do břišní dutiny.
- Diagnostika: Ultrazvuk, příznaky volné tekutiny.
- Léčba: Konzervativní (stabilní pacientky) nebo chirurgická (nestabilní pacientky).

Gynekologické krvácení

- **Krvácení z rodidel:**
- **Akutní menoragie** (nadměrné krvácení během menstruace):
 - Příčiny: Fibroidy, endometrióza, hormonální dysbalance.
 - Léčba: Farmakologická (hormonální léčba, antifibrinolytika).
- **Intermenstruační krvácení:**
 - Příčiny: Polypy, karcinomy, užívání antikoncepce.
- **Postmenopauzální krvácení:**
 - Příčiny: Atrofie endometria, karcinom dělohy.
- **Masivní gynekologické krvácení:**
- Symptomy: Hypotenze, tachykardie, závratě, známky šoku.
- Diagnostika: Fyzikální vyšetření, ultrazvuk, laboratorní testy (hematokrit, koagulace).
- Léčba:
 - Stabilizace: Infuzní terapie, transfúze krve.
 - Identifikace a kontrola zdroje krvácení: Chirurgické nebo farmakologické.

Základy porodnictví

Fáze porodu

•1. Doba porodní (otevírací fáze):

•První fáze porodu, kdy dochází k pravidelným kontrakcím a rozšiřování děložního hrdla.

•Rozdělení:

•Latentní fáze: pomalé otevírání (do 4–6 cm).

•Aktivní fáze: rychlé otevírání děložního hrdla (6–10 cm).

•Symptomy: pravidelné kontrakce, odchod hlenové zátky, odtok plodové vody.

•2. Doba porodní (vypuzovací fáze):

•Plné otevření děložního hrdla (10 cm) a porod plodu.

•Aktivní tlačení ženy, koordinované kontrakce dělohy.

•Průměrná délka: 20–60 minut u prvorodiček, kratší u víceroďiček.

•3. Doba porodní (porod placenty):

•Dochází k odloučení a vypuzení placenty a plodových obalů.

•Rizika: poporodní krvácení (atonie dělohy, retence placenty).

Základy péče o těhotnou ženu

Prenatální péče:

Screeningové testy:
ultrazvuk,
biochemické markery
(NT screening,
triple test).

Prevence
komplikací: kontrola
krevního tlaku,
hladiny cukru,
hmotnosti.

Doporučení ohledně
výživy, pohybu a
prevence rizikových
faktorů (kouření,
alkohol).

Fyzikální změny v těhotenství:

Kardiovaskulární:
zvýšení srdečního
výdeje, snížení
periferní rezistence.

Respirační: zvýšená
ventilace, mírná
hyperventilace.

Gastrointestinální:
zpomalená motilita,
pálení žáhy.

Hematologické:
zvýšený objem
plazmy, fyziologická
anémie.

Fyziologie a patologické stavy v těhotenství

•Fyziologické těhotenství:

- Pravidelné kontroly: sledování růstu plodu, kontroly ozvů, pohybů.
- Zajištění imunizace (např. Rh inkompatibilita).

•Patologické stavy těhotenství:

•Gestační hypertenze a preeklampsie:

- Příznaky: vysoký krevní tlak, proteinurie, otoky.
- Riziko: eklampsie, abrupce placenty.

•Gestační diabetes:

- Screening: OGTT (orální glukózový toleranční test).
- Riziko: makrosomie plodu, porodní poranění.

•Abrupce placenty:

- Příznaky: náhlá bolest břicha, krvácení, šok.
- Léčba: urgentní porod (většinou císařským řezem).

•Placenta praevia:

- Příznaky: bezbolestné krvácení, obvykle ve 3. trimestru.
- Riziko: život ohrožující krvácení během porodu.

Akutní stavy v porodnictví

Předčasný porod

- **Definice:** Porod před 37. týdnem těhotenství.
- **Symptomy:**
 - Pravidelné kontrakce (více než 4 za hodinu) před termínem.
 - Odchod plodové vody (předčasná ruptura membrán).
 - Bolesti v podbřišku, tlak v pánvi.
 - Krvácení nebo výtok z rodidel.
- **Rizika:**
 - Respirační komplikace plodu (nezralé plíce).
 - Riziko infekce (amnionitida).
- **Akutní management:**
 - Tokolytická léčba (magnesium sulfát, beta-agonisté).
 - Kortikosteroidy pro urychlení maturace plic plodu.
 - Prevence infekce (antibiotika).

Eklampsie a preeklampsie

- **Preeklampsie:**

- **Příznaky:** Hypertenze ($\geq 140/90$ mmHg), proteinurie, edémy.

- **Závažné komplikace:** HELLP syndrom (hemolýza, zvýšené jaterní enzymy, trombocytopenie).

- **Eklampsie:**

- Záchvaty podobné epilepsii (tonicko-klonické křeče).

- Riziko krvácení do mozku, abrupce placenty, úmrtí matky a plodu.

- **Akutní management:**

- **Stabilizace:** magnesium sulfát (prevence křečí), antihypertenziva.

- Ukončení těhotenství (často císařský řez).

Porodní krvácení

- **Abrupce placenty:**

- **Definice:** Předčasné odloučení placenty od děložní stěny.

- **Příznaky:** Náhlá bolest v břiše, krvácení, šokový stav, hypoxie plodu.

- **Léčba:** Okamžitý porod (většinou císařský řez).

- **Placenta praevia:**

- **Definice:** Placenta překrývá děložní hrdlo (částečně nebo úplně).

- **Příznaky:** Bezbolestné krvácení ve třetím trimestru.

- **Léčba:** Monitorování, plánovaný císařský řez.

- **Atonie dělohy:**

- **Definice:** Selhání kontrakce dělohy po porodu, vedoucí k masivnímu krvácení.

- **Příznaky:** Hypotenze, tachykardie, masivní poporodní krvácení.

- **Léčba:**

- Uterotonika (oxytocin, misoprostol).

- Manuální komprese dělohy.

- Invazivní postupy (balonková tamponáda, chirurgický zákrok).

Ruptura dělohy

Definice:

Prasknutí dělohy během těhotenství nebo porodu.

Rizikové faktory:

Jizvy na děloze (po císařském řezu), porodní trauma.

Příznaky:

Náhlá bolest břicha, zastavení kontrakcí.

Krvácení, šokový stav.

Zhoršení stavu plodu (bradykardie, hypoxie).

Léčba: Okamžitý chirurgický zákrok, stabilizace matky a plodu.

Děkuji za
pozornost